

Nr 328.

Av herr **Skantze m. fl.**, *angående utredning om anslag å allmänna beredskapsstaten till uppförande av kyl- och fryshus för fiskets behov.*

I årets statsverksproposition har liksom tidigare även fiskerinäringen ihågkommit med vissa anslag under olika poster. Sålunda har t. ex. under nionde huvudtiteln, punkt 177, främjande av beredning och avsättning av fisk m. m., föreslagits, att den vid utgången av löpande budgetår möjligen befintliga reservationen å nämnda anslag från riksstaten 1941/42 får disponeras för detta ändamål även under nästa budgetår. Med anlitande av anslaget ha, i enlighet med bestämmelser, som Kungl. Maj:t utfärdat för varje särskilt fall, tidigare utlämnats bidrag för åstadkommande av prisreglering av fisk, innan denna uppgift anförtroddes åt livsmedelskommissionen, ävensom för t. ex. stödjande av fiskerierorganisationer, ehuru detta endast i relativt liten utsträckning i förhållande till förefintliga behov. Enligt gjorda beräkningar torde emellertid behållningen å ifrågavarande anslag vid utgången av innevarande budgetår allenast uppgå till ett mindre belopp.

Dessutom har under kapitalbudgeten bil. 7 punkt 33 föreslagits ett investeringsanslag å 35 000 kronor för nästa budgetår till lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. Från detta anslag tidigare årligen utlämnade lånebelopp ha uppgått för budgetåren 1939/40—1941/42 till ca 150 000—175 000 kronor, 1942/43 och 1943/44 till ca 50 000 kronor samt beräknas för budgetåren 1944/45 och 1945/46 till ca 100 000 kronor. Vid utgången av innevarande budgetår beräknas en behållning å anslaget av ca 65 000 kronor, vilket tillsammans med det förslagna anslaget skall utgöra 100 000 kronor. Under åren 1942/43 och 1943/44 ha således anspråken på lån ur fonden varit ovanligt små, vilket enligt lantbruksstyrelsen torde hava berott på att det under sista åren på grund av livsmedelsbrist varit ovanligt lätt att avsätta all slags fisk för färskkonsumtion, varigenom nya företag för beredning av fiskfångsterna blivit mindre nödvändiga. Samtidigt påpekas, att avsättningsförhållandena på färskfiskmarknaden nu åter ha försämrats, varför det är att förvänta, att medel åter i större utsträckning komma att sökas för anläggning av konserverfabriker, salterier, kyllagerhus m. m., ävensom för andra åtgärder för främjande av fiskfångsternas förädling och lagring.

Detta landbruksstyrelsens uttalande har icke föranlett någon erinran från vederbörande departementschef.

Villkoren för lån ur detta anslag regleras genom kungl. kungörelsen den 11 maj 1934 angående lån av statsmodel för främjande av beredning, förvaring

och avsättning av fisk. Dylika lån kunna utlämnas till ekonomisk förening av fiskare med uppgift att befordra avsättning av medlemmarnas fångster samt jämväl till annan än sådan förening, om särskilda skäl därtill äro. Räkta skall utgå efter 3,6 %; räntefrihet kan emellertid efter Kungl. Maj:ts medgivande åtnjutas i högst 5 år. Amorteringstiden får icke överstiga 20 år. Sedan under 5 år räntebetalningar och amorteringar fullgjorts, kan Kungl. Maj:t medgiva befrielse från återbetalningsskyldighet beträffande högst 15 % av lånebeloppet.

Orsakerna till att denna låneunderstödsfond i den ringa utsträckning, som faktiskt skett, tagits i anspråk för angivet ändamål, torde emellertid icke så mycket böra sökas i de av lantbruksstyrelsen angivna synpunkterna som desto mera i det förhållandet, att organisationsväsendet bland fiskarna på olika grunder stött på stora svårigheter samt att de befintliga ekonomiska föreningarna hos fiskarna — särskilt på syd- och ostkusten, där man i motsats till förhållandena på västkusten icke kunnat bedriva fisket i så stor skala — i regel lida av en mycket svag ekonomi, beroende på de enskilda medlemmarnas ekonomiska ställning. De belopp, som av staten tidigare utlämnats till stöd för fiskarnas ekonomiska föreningsväsen, har icke kunnat täcka det förefintliga behovet.

På grund härav har det visat sig omöjligt för dylika föreningar att påtaga sig den ekonomiska risk och återbetalningsskyldighet, som ovannämnda författning medför. De lån, som faktiskt tagits i anspråk ur fonden, hava till största delen utgått till de ekonomiskt starkare föreningarna, medan övriga icke kunnat tillgodogöra sig dylika lån i den utsträckning, som motsvarar det faktiska behovet.

Efter det pågående kriget, vars slut nu kan skönjas, kommer säkerligen frågan om det inhemska fiskets avsättningsmöjligheter att åter aktualiseras. En återgång till tidigare förhållanden på detta område är ur nationalekonomisk synpunkt icke önskvärd. Vid god tillförsel var det svårt att avsätta all fisk och fiskarna måste stjälpas ut överskottsfisk i havet, stundom i ganska stora kvantiteter. För att förhindra dylikt slöseri genomfördes en frivillig reglering bland fiskarna och fiskgrossisterna, så att t. ex. en båt fick fiska den ena dagen och låg i hamn den andra. Vid liten tillförsel åter räckte kanske ej denna till för mer än själva fiskeortens behov, och stora avnämargrupper över hela landet blevo utan.

Som bekant måste nämligen all den fisk, som ilandföres en dag, distribueras samma dag. Eventuellt kan densamma isas men måste likväl föras i marknaden nästa dag. Problemet ligger just i att på ett ändamålsenligt sätt kunna bevara fisken till samma kvalitet och med samma goda resultat distribuera den i marknaden vid lämpliga tillfällen.

Såsom härav framgår torde den största frågan, när freden kommer, vara att finna avsättning för fisken, så att fångsterna verkligen kunna tillgodogöras och att därtill vinnes prisstabilitet på marknaden.

Detta mål skulle kunna vinnas genom anläggandet av ändamålsenliga fryserianläggningar. Hade dylika funnits, hade överskottsfisk kunnat infrysas och

på så sätt bevaras i god kvalitet för att levereras vid lämpliga tillfällen. Det är betydande avsättningsområden, som kunna tillgodoses med kylhusfisk, som vid framkomsten till leveransorten fortfarande är frusen. På så sätt kunde fiskmarknaden erbjuda en jämn fördelning för de fisksorter, vilka lämpa sig för infrysning. Frågan om samspel mellan efterfrågan och tillförsel kunde alltså vinna en lycklig lösning. Icke nog med att en utjämning skulle åstadkommas mellan en starkt varierande tillförsel och en tämligen jämn efterfrågan med därigenom följande förbättrade inkomstförhållanden för fiskarna, utan samtidigt skulle även uppnås en förbättrad kvalitet på den fisk, som förbrukas på konsumtionsorterna inne i landet, och därjämte skulle vissa fisksorter, som endast kunna fiskas under vissa tider på året, kunna till samma kvalitet avsättas under hela året.

Givetvis bleve även prispbildningen på detta sätt mera stabil. Man finge då möjlighet att på ett betryggande sätt finna avsättning även för överskottsfisken.

Även ur exportsynpunkt skulle givetvis dylika frysanläggningar komma att få en mycket stor betydelse.

Som anläggandet av erforderliga fryserier säkerligen skulle draga en kostnad, som betydligt överstiger fiskarnas ekonomiska möjligheter, måste staten här gripa in med hjälpande hand. En lämplig lösning av denna fråga skulle kunna åstadkommas genom arbeten av beredskapskaraktär, varigenom även skulle vinnas fördelar i arbetsmarknadsreglerande syfte med hänsyn till byggnadsindustriens säsong- och konjunkturväxlingar. En snabb utredning härom är behöflig. Denna skulle bl. a. taga sikte på att fastställa, i vilken utsträckning statliga understöd utan återbetalningsskyldighet härvidlag skäligen borde lämnas fiskarnas organisationer eller andra organ, vilka skulle kunna tänkas ta hand om dessa kyl- och fryshus. Av stort värde vore att planer, ritningar och dylikt förberedas i så god tid, att något onödigt dröjsmål för ett kyl- och fryshusbyggande icke skall behöva uppstå. Det vore även av värde om en närmare utredning av denna för fisket angelägna fråga kunde åstadkommas så snabbt, att förslag härom kunde upptagas i den allmänna beredskapsstat, som kommer att föreläggas årets riksdag.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till årets riksdag angående anslag å allmänna beredskapsstaten till uppförande av kyl- och fryshus för fiskets behov.

Stockholm den 23 januari 1945.

L.-O. Skantze.

Arvid Karlsson
i Granebo.

Per Jonsson
i Malmgrava.